

Šľachtiteľský program plemena askánske merino

Úvod šľachtiteľského programu:

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena askánske merino vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobou stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných

krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Plemeno vyšľachtené v rokoch 1924 – 1935 v bývalom Sovietskom zväze na podklade miestnych meriniek a baranov plemena rambouillet dovezených z Ameriky a baranov plemena précoce. Askánske merino (ďalej len „AM“) je zaraďované medzi mäsovovlnové plemena väčšieho telesného rámca. Charakteristickým znakom plemena sú 1 – 2 kožné záhyby na krku. Barany sú spravidla rohaté, bahnice bežne bezrohé alebo s malými rohovými výrastkami. Vlna je kvalitná, jemná sortimentu 2A – A/B, dlhá 7 - 9 cm. Rúno je husté uzavreté.

Úžitkové vlastnosti

Ovce sú väčšieho telesného rámca, živá hmotnosť bahníc je 55 - 60 kg, baranov 80 - 100 kg. Produkcia vlny bahníc 5 - 6 kg, baranov 10 - 14 kg, dĺžka 7 - 9 cm, sortimenty vlny 2A – A/B, s výťažnosťou 45 - 50 %, plodnosť bahníc 110 - 120 %. Priemerné denné prírastky (ďalej len „PDP“) do odstavu sú 230 - 250 gramov. Plemeno možno využiť v mäsovom programe na produkciu ťažších jahniat.

Záujem o chov meriniek v poslednom období na Slovensku klesá a plemeno AM sa dostalo do kategórie hobby plemien.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia plemena AM bude čistokrvná plemenitba, so zámerom aby sa parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec vyrovnali parametrom, ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa v budúcnosti pri dostatočne početnej populácii využijú na výpočet odhadu plemenných hodnôt štatistickou metódou BLUP Animal Model. Genetický vývoj populácie je zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v zahraničí.

Plemenný štandard a chovný cieľ oviec plemena askánske merino chovaných v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		askánske merino
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> väčší telesný rámec, 1 – 2 kožné záhyby na krku. Rúno biele husté uzavreté, vlna je kvalitná, jemná sortimentu 2A – A/B, dlhá 7 - 9 cm. Barany sú spravidla rohaté, bahnice bežne bezrohé alebo s malými rohovými.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Mäsovovlnový úžitkový typ.
	<i>Chovný cieľ</i>	Prioritné zameranie: produkcia jatočných jahniat, vlny a produkcia plemenných baranov.
Hmotnosť bahnic	<i>Plemenný štandard</i>	60 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	70 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	80 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	95 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	65 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	75 kg
PDP jahniat do odstavu – jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,230 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,270 kg
PDP jahniat do odstavu – baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,250 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,300 kg
Ročná produkcia potnej vlny – bahnice	<i>Plemenný štandard</i>	5 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	6 kg
Ročná produkcia potnej vlny – barany	<i>Plemenný štandard</i>	10 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	12 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	22,5 – 27,0 µm sortiment 2A/A až A/B
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	120 %
	<i>Chovný cieľ</i>	140 %

* hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahnic

** uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roku musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana

Doplňkové ukazovatele:

Ukazovateľ		askánske merino
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Chovný cieľ</i>	90 – 120 kg
Ročná produkcia potnej vlny – bahnice	<i>Plemenný štandard</i>	5 – 6 kg
Ročná produkcia potnej vlny – barany	<i>Plemenný štandard</i>	10 – 14 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	22,5 – 27,0 μm (2A/A až A/B)
Výtťažnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	45 – 50 %
Dĺžka vlny	<i>Plemenný štandard</i>	70 – 90 mm
Plodnosť na pripustenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	100 %